



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 135/2023-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Tdo/82/2022 z 20. decembra 2022 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Žiada o ustanovenie právneho zástupcu na účel zastupovania v konaní na ústavnom súde.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) z 20. októbra 2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) z 12. januára 2017 právoplatne uznaný vinným zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. d) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 11 rokov so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia a zároveň mu bolo uložené ochranné liečenie protialkoholické v ústavnej forme.

3. Okresný súd uznesením č. k. 3Nt/23/2020 z 3. augusta 2021 rozhodol tak, že podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku v spojení s § 394 ods. 1 Trestného poriadku odmietol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy uvedeného právoplatne ukončeného trestného konania. Krajský súd uznesením č. k. 1Tos/89/2021 z 30. novembra 2021 rozhodol o sťažnosti sťažovateľa podanej podľa Trestného poriadku tak, že podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil prvostupňové rozhodnutie okresného súdu a zároveň podľa § 402 ods. 2 z dôvodu § 399 ods. 2 Trestného poriadku návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania odmietol, pretože nezistil dôvody podľa § 394 ods. 1 a 5 Trestného poriadku. Konštatoval, že okresný súd dospel k správne mu záveru o nenaplnení podmienok obnovy konania uvedených v § 394 Trestného poriadku, osobitne v jeho prvom odseku. Za dôkazy a už vôbec nie za nové dôkazy alebo skutočnosti nie je možné považovať rozhodnutia rôznych súdov tak, ako si to nesprávne predstavoval sťažovateľ, a už vôbec nie rozhodnutia súdov cudzích štátov, ktoré neboli uznané predpísaným spôsobom na území Slovenskej republiky. To, čo je dôkaz, ustanovuje Trestný poriadok v § 119 ods. 3. Krajský súd zistil formálny nedostatok vo výroku uznesenia okresného súdu, v ktorom absentuje citácia § 402 ods. 2 Trestného poriadku, v ktorom vo vete druhej sa uvádza formálna podmienka na odmietnutie návrhu na povolenie obnovy konania na neverejnom zasadnutí. Preto po zrušení uznesenia okresného súdu toto formálne pochybenie krajský súd napravil vlastným rozhodnutím, vychádzajúc z právnych úvah a právnych záverov uvedených v odôvodnení uznesenia, keď nezistil žiadne pochybenie v konaní predchádzajúcom napadnutému uzneseniu a ani dôvody, na základe ktorých by bolo možné považovať návrh sťažovateľa za dôvodný.

4. Sťažovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku. Právo na obhajobu malo byť porušené tým, že okresný súd neposkytol ustanovenej obhajovkyni na nazretie úplný spisový materiál vo veci, ktorej sa navrhovaná obnova konania týkala. Nesprávne použitie hmotnoprávneho posúdenia zasa videl v tom, že okresný súd aj krajský súd nesprávne použili § 34 ods. 3 a 4, ako aj § 39 ods. 1 Trestného zákona a príliš formalistický vyložili podmienky obnovy konania podľa § 394 Trestného poriadku, namietol aj neprimeranosť trestu uloženého v trestnom konaní súvisiacu s nedostatočným rešpektovaním požiadavky individualizácie trestu (nezohľadnenie choroby maloletého dieťaťa).

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku odmietol. Dospel k záveru, že z § 368 ods. 2 Trestného poriadku ani z iných ustanovení Trestného poriadku nevyplýva prípustnosť dovolania proti uzneseniu, ktorým súd rozhodol o návrhu na povolenie obnovy konania, resp. ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti proti takémuto uzneseniu. Je tomu tak preto, že predmetné rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci samej. K nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 284/2011-25 zo 6. októbra 2011, ktorým sťažovateľ argumentoval v prospech prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam súdov o návrhu na obnovu konania, najvyšší súd upozornil, že uvedený nález sa zaoberal rozhodnutím najvyššieho súdu vydaným pred novelou Trestného poriadku vykonanou zákonom č. 262/2011 Z. z., ktorou bolo do Trestného poriadku doplnené nové znenie § 368 ods. 2 Trestného poriadku explicitne ustanovujúce okruh rozhodnutí, proti ktorým je s účinnosťou od 1. septembra 2011 prípustné dovolanie. Preto predmetný nález ústavného súdu nie je v rovine posudzovania prípustnosti dovolania v aktuálne účinnom právnom stave použiteľný.

III.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ kritizuje, že najvyšší súd nedal dostatočné odpovede na otázky, ktoré priamo súviseli s poskytovaním ochrany v konaní o návrhu na obnovu právoplatne ukončeného trestného konania. Právoplatné odsúdenie sťažovateľa spojené s uložením trestu odňatia slobody totiž v celej jeho rodine vyvoláva pocit kolektívnej viny v dôsledku ignorácie účelu trestu a jeho proporcionality.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd, viazaný podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, na prvom mieste konštatuje neaplikovateľnosť čl. 46 ods. 2 ústavy na prípad sťažovateľa. Uvedený ústavný článok garantuje právo každému, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Sťažovateľov návrh, s ktorým sa obrátil na všeobecné súdy, nijako nesúvisel s realizáciou kompetencií orgánov verejnej správy. Trestné konanie sa v jeho veci právoplatne ukončilo rozhodnutím všeobecných súdov, nie orgánov verejnej správy, preto nemožno uvažovať, že by návrhom na obnovu konania materiálne inicioval proces súdneho prieskumu rozhodnutí alebo postupov orgánov verejnej správy. V tejto časti je preto ústavná sťažnosť podľa § 5ž ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde zjavne neopodstatnená.

8. K rovnakému záveru dospel ústavný súd, aj pokiaľ ide o namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno vyvodiť, že pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru nespadá konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch, za ktoré treba bezpochyby považovať aj obnovu konania (IV. ÚS 382/09, m. m. I. ÚS 5/02 A. B. v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 3. 2003 a v ňom odkaz na ďalšiu judikatúru), pretože rozhodnutia o povolení obnovy konania alebo zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania priamo nesúvisia s rozhodnutím o právach a záväzkoch občianskoprávneho charakteru alebo o oprávnenosti trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru. Článok 6 ods. 1 dohovoru neobsahuje právo na revíziu súdneho konania [pozri aj Svák, J. *Ochrana ľudských práv z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práva*. Žilina : Poradca podnikateľa, 2003. s. 370 – 371, ktorý v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie vo veci Callaghan c. Spojené kráľovstvo z 9. 5. 1985, Décisions et rapports, č. 60; taktiež Repík, B. *Ľudské práva v súdnom konaní*. MANZ Bratislava, 1999, s. 62 – 63: „Pôsobnosť (aplikovateľnosť) článku 6 zásadne nepresahuje okamih konečného, právoplatného rozhodnutia o vine a treste. Nevzťahuje sa teda na konanie o obnove... a článok 6 ani nezaručuje právo na revíziu procesu.“, alebo aj rozhodnutie ESLP vo veci sťažnosti č. 41372/98, Václavík proti Slovensku z 30. 9. 2003].

9. S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade s doterajšou rozhodovacou praxou ústavného súdu (m. m. I. ÚS 5/02, IV. ÚS 382/09, IV. ÚS 287/2010, IV. ÚS 117/2011, I. ÚS 302/2019) preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu mohol

kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Inými slovami, v prípade rozhodovania všeobecných súdov o povolení obnovy konania podľa § 398 a nasl. Trestného poriadku vrátane zohľadnenia zákonných podmienok tento postup umožňujúcich podľa § 393 a nasl. Trestného poriadku nejde o typ súdneho konania spadajúceho pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy. Ochrany práv obsiahnutých v čl. 6 dohovoru je možné domáhať sa až v obnovenom konaní, t. j. po tom, ako bolo príslušným všeobecným súdom právoplatne rozhodnuté o povolení obnovy konania. Preto aj v časti namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo nutné ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

10. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd podčiarkuje, že dôvodom neúspechu sťažovateľovho dovolania bol záver najvyššieho súdu o jeho neprípustnosti, keďže smerovalo proti takému právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré nespadá do taxatívneho a uzavretého druhového výpočtu rozhodnutí, voči ktorým Trestný poriadok v § 368 ods. 2 dovolanie pripúšťa. Sťažovateľ však v ústavnej sťažnosti popísané *ratio decidendi* napadnutého uznesenia najvyššieho súdu neatakujú. Kritike podrobuje iba odôvodnenie napadnutého uznesenia, avšak aj to len vo svetle dôvodov, na ktorých bol sťažovateľov návrh na obnovu konania založený. K tomu ústavný súd uvádza, že od najvyššieho súdu nebolo dôvodné očakávať adresné a individualizované reakcie na otázky nastolené v návrhu na obnovu konania, keďže odmietnutie dovolania bolo založené na procesnej prekážke spočívajúcej v neprípustnosti podať dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bol odmietnutý návrh na obnovu trestného konania. Ak na uvedených dôvodoch najvyšší súd odmietnutie dovolania založil, potom sťažovateľovo základné právo na súdnu a inú právnu ochranu nevyžadovalo zodpovedanie otázok nastolených v návrhu na obnovu konania (neprimeranosť uloženého trestu s ohľadom na rodinné pomery sťažovateľa). Integrálnou súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je totiž právo účastníka konania na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd teda nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04). Rekapitulované požiadavky na kvalitu odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu vyabstrahované judikatúrou ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu spĺňa. Dôkladne totiž vysvetlilo skutkové a právne okolnosti, ktoré viedli k odmietnutiu sťažovateľovho dovolania z dôvodu jeho neprípustnosti podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku. Tie však nemožno stotožňovať s vyhodnotením argumentov, na ktorých sťažovateľ svoj návrh na obnovu konania založil, ako nedôvodných. Preto na tieto argumenty najvyšší súd nebolo povinný reagovať. Aj v tejto časti je tak ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

11. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v konaní na ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku

na ochranu ústavnosti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nebolo vyhovené.

12. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch formulovaných sťažovateľom v petite jeho ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého uznesenia, vrátenie veci na ďalšie konanie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu